Звільнення з полону:

алгоритм подальших кроків

практичні поради для військовослужбовців

актуально станом на жовтень 2026 року

Принцип

Автори посібника: юристи «Принципу» Андрій Тетюрко та Оксана Яворська

Рецензент: підполковник Євстратова Юлія, головний спеціаліст відділу постізоляційного супроводу управління реінтеграційних заходів Центрального управління цивільно-військового співробітництва Генерального штабу Збройних Сил України

Літературне редагування: Маргарита Нікітіна

Верстка: Анастасія Струк

Фото: Офіс Омбудсмана України

сайт: pryncyp.org facebook: fb.com/pryncypua
instagram: pryncyp.ua x(twitter): pryncyp_ua

Зміст

Розділ 1. Перші кроки після звільнення з полону 6

Розділ 2. Основні етапи: лікування, документи та виплати 8

2.1. Що відбуватиметься в закладах охорони здоров'я: реінтеграційні заходи 9

2.2. Відновлення документів 10

2.3. Довідка 55: як отримати та навіщо 13

2.4. Довідка про обставини травми 15

2.5. Проходження ВЛК 17

2.6. ЕКОПФО та встановлення групи інвалідності 18

2.7. Основні виплати 19

2.8. Виплата грошового забезпечення 20

2.9. Додаткова винагорода у зв'язку з пораненням 21

2.10. Додаткова винагорода у зв'язку із захворюванням 22

2.11. Виплати від Міністерства з відновлення, інфраструктури та транспорту України 23

2.12. Інші виплати та відшкодування 24

2.13. Рішення щодо звільнення зі служби 26

Розділ 3. Фіксація воєнних злочинів 28

Розділ 4. Корисні контакти 32

4.1. Безоплатні юридичні консультації 33

4.2. Безоплатна психологічна допомога 34

4.3 Державні органи 35

Вітаємо з поверненням додому!

Наша команда створила цей довідник, щоб підтримати вас у період повернення та відновлення. Тут ми зібрали основну інформацію, яка допоможе вам зорієнтуватися в подальших кроках: ваші права, алгоритм дій, основні питання щодо служби, можливі виплати та контакти організацій, до яких ви можете звернутися за безоплатною допомогою.

З повагою та вдячністю до вашого чину.

Автори довідника

Розділ 1.
Перші кроки після звільнення з полону

- Після обміну лікарі проведуть первинний медичний огляд. Вас направлять на стаціонарне лікування до лікувального закладу.
- За фактом вашого зникнення/утримання в полоні, в місцях несвободи правоохоронні органи (СБУ) відкрили кримінальне провадження, а також оголосили вас у розшук. Це було необхідно для того, щоб з'ясувати обставини вашого зникнення та здійснювати розшук, а надалі – звільнити вас із полону. Тому варто звернутися до слідчого для того, щоб вас якомога швидше зняли з розшуку.
- Вас можуть запросити на допит (зокрема, із веденням його відеофіксації) щодо вашого перебування у полоні. Зазначаємо, що в цьому процесі представники правоохоронних органів на вашому боці. Вони можуть запитати дані про інших полонених, які перебували поруч із вами, – для їхнього повернення додому.
- Ми радимо підтримувати контакт із представниками служби супроводу (патронатної служби) вашого підрозділу. Вони допоможуть з відновленням втрачених документів, отриманням виплат та необхідних документів від вашої частини.

Розділ 2. Основні етапи: лікування, документи та виплати

2.1. ЩО ВІДБУВАТИМЕТЬСЯ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: РЕІНТЕГРАЦІЙНІ ЗАХОДИ

У закладі охорони здоров'я ви пройдете медичний огляд, щоб визначити, якого саме лікування ви потребуєте. Крім цього, медики мають зафіксувати всі наявні тілесні ушкодження. Також вам невідкладно нададуть медичну, реабілітаційну та психологічну допомогу. За потреби проведуть медичні дослідження (лабораторні, інструментальні дослідження тощо).

Якщо у вас виявили тілесні ушкодження, за законом, заклад охорони здоров'я має передати цю інформацію правоохоронним органам для встановлення фактів катування, інших форм жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження та для притягнення винних до покарання.

Також у цьому медичному закладі мають бути обладнані приміщення для групової та індивідуальної роботи з психологами, соціальної та професійної адаптації, творчості, занять спортом та зони психологічного розвантаження.

Зазначаємо, що терміни проведення реінтеграційних заходів індивідуально визначають щодо кожного військовослужбовця. Вони залежать від стану вашого здоров'я.

2.2. ВІДНОВЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ

Вам потрібно почати процес відновлення втрачених документів – паспорта, військового квитка/посвідчення офіцера, посвідчення УБД, банківської картки. Зокрема, це потрібно і для отримання належних вам виплат та гарантій.

Паспорт

• Якщо ви втратили паспорт під час полону, радимо першочергово відновити саме цей документ: він потрібний для відновлення решти документів (військового квитка, посвідчення офіцера та УБД). Відновлення відбувається безплатно, термін – 10 робочих днів.

• Для цього зверніться до ЦНАП чи територіального органу ДМС із заявою про відновлення паспорта.

• До заяви додайте довідку про перебування у місцях несвободи у зв'язку із агресією РФ (з приміткою: для оформлення паспорта громадянина України).

• Довідку про перебування у місцях несвободи у зв'язку із агресією РФ вам мали видати співробітники СБУ під час звільнення з полону. Якщо у вас її немає, зверніться до Об'єднаного центру при СБУ з відповідною заявою або до Національного інформаційного бюро. До заяви додайте один із цих документів: копію документа, який посвідчує особу (може бути ідентифікаційний код) та підтверджує громадянство України; копію документа, який посвідчує особу та підтверджує її спеціальний статус, єДокумент або довідку про подання документів для оформлення паспорта громадянина України, видану ЦНАП, державним підприємством, що належить до сфери управління ДМС, і його відокремленим підрозділом, територіальним органом або територіальним підрозділом ДМС.

Військовий квиток/посвідчення офіцера

За фактом втрати військового квитка/посвідчення офіцера під час полону військова частина призначає службове розслідування. Воно також може бути ініційоване за вашим рапортом або рапортом командира. Службове розслідування може тривати до 1-2 місяці. Вас не можуть притягнути до відповідальності за втрату цього документа, оскільки причиною його втрати є факт потрапляння у полон.

Подайте рапорт командиру, у якому зазначте про причини втрати військово-облікового документа. По факту розгляду рапорту розпочнуть службове розслідування. Після його завершення до рапорту надайте військовій частині такі документи:

- паспорт;
- матове фото 3×4 см без куточка;
- витяг з наказу про результати службового розслідування (якщо документ втрачено).

Коли військова частина збере необхідні документи, вона подає їх до ТЦК та СП для відновлення вашого військового квитка або посвідчення офіцера. Його мають замінити протягом п'яти робочих днів з дати реєстрації заяви в районному (міському) ТЦК та СП.

Детальніше у роз'ясненні Міністерства юстиції:
Як відновити втрачений військовий квиток

Посвідчення УБД

• Документи для відновлення посвідчення учасника бойових дій збирає ваша військова частина. Далі вона направляє їх до уповноваженого органу для повторної видачі (за допомогою Єдиного державного реєстру ветеранів війни (ЄДРВВ) та/або відомчої комісії).

• Якщо на момент потрапляння до полону ви не отримали статус УБД, то військова частина має у п'ятиденний термін внести ваші відомості до ЄДРВВ для присвоєння вам цього статусу.

• Для відновлення посвідчення УБД через відомчу комісію зберіть такі документи:

1) заява про заміну втраченого посвідчення з уточненням причин втрати (в ній обов'язково вкажіть ваш номер телефону);

2) копія втраченого посвідчення (за наявності) або зазначення номера, серії посвідчення та дати видачі;

3) копії 1,2, 11,12 сторінок паспорта (якщо паспорт у вигляді ID картки – з обох боків) та довідки про присвоєння ідентифікаційного номера;

4) світлини розміром 3х4 – 2 шт;

Детальніше у Правовому навігаторі: Основні документи

2.3. ДОВІДКА 55: ЯК ОТРИМАТИ ТА НАВІЩО

Довідку 55 вам потрібно отримати для того, щоб підтвердити ваше перебування в полоні.

Повна назва цього документа — Довідка про перебування громадянина України з числа осіб, визначених пунктом 1 частини першої статті 2 Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей", у місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України або інтернування в нейтральних державах.

Для того, щоб отримати цю довідку, зверніться особисто або через законного представника/члена сім'ї із заявою про видачу довідки (в довільній формі) передусім до військової частини, або ж до одного з цих органів: Міноборони, ТЦК та СП, іншого центрального органу виконавчої влади, який здійснює керівництво військовими формуваннями, правоохоронного органу, державного органу спеціального призначення із правоохоронними функціями, командира підрозділу.

Цю довідку оформлюють протягом 30 календарних днів з дня надходження заяви та видають безплатно, про що роблять відповідний запис у журналі про видачу довідок.

Приклад Довідки 55

“ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 20 січня 2023 р. № 55
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 6 травня 2025 р. № 524)

Кутовий штамп
військової частини
(органу, підрозділу)

ДОВІДКА
про перебування громадянина України з числа осіб, визначених пунктом 1 частини першої статті 2 Закону України “Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей”, у місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України або інтернування в нейтральних державах

Видана про те, що_____
(військове (спеціальне) звання (за наявності),

_____
прізвище, власне ім’я, по батькові (за наявності)

дійсно в період з _____ 20___ р. по _____ 20___ р.

_____
(зазначити: перебуває (перебував/перебувала) у місцях несвободи внаслідок збройної агресії

_____.
проти України або інтернування в нейтральних державах)

Підстава для оформлення довідки _____

Довідка видана для подання Комісії з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

_____	_____	_____
(найменування посади, військове (спеціальне) звання командира (начальника) військової частини (органу, підрозділу)	(підпис)	(прізвище та ініціали)

МП”.

2.4. ДОВІДКА ПРО ОБСТАВИНИ ТРАВМИ

Довідка про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва) — один із найважливіших документів, адже саме в ній зазначаються умови отримання поранення (під час захисту Батьківщини, виконання обов'язків військової служби чи проходження військової служби), місце (населений пункт, область), час отримання поранення, а також інша необхідна інформація.

Зверніть увагу, що отримання довідки повинен ініціювати військовий після звільнення з полону. Для цього ви маєте подати рапорт, в якому треба зазначити про поранення/травму, отримані при бойовому завданні чи в полоні.

Для видачі цієї довідки проводити розслідування не обов'язково, однак воно може здійснюватися за рішенням командира.

На основі змісту цієї довідки здійснюється виплата додаткової винагороди під час лікування поранень, травм, контузій, а також ВЛК приймає рішення про прив'язку травм до захисту Батьківщини.

Шаблон рапорту для отримання довідки

Командиру військової частини _____
_____

_____
_____
(ПІП, посада, звання, рік народження, контактний номер телефону)

РАПОРТ

Я,
_____
(ПІБ, посада, звання) прошу видати мені довідку про обставини травми (поранення, контузії), отриманої мною під час виконання обов'язку військової служби _____ *(дата та приблизний час поранення)* під час _____ *(опис обставин за яких отримано поранення)* в районі _____ *(вказати місце де сталось поранення)*. За потреби провести службове розслідування для встановлення обставин.

Додатки

1. Пояснення про обставини поранення.
2. Копія постанови військово-лікарської комісії №_____ від_____202_р. (за наявності)
3. Копія виписного епікризу (за наявності)
4. Інші підтверджуючі документи (за наявності).

_____ 202_ року (підпис) / (Прізвище та ініціали)

2.5. ПРОХОДЖЕННЯ ВЛК

Після лікування та реабілітації ви маєте пройти ВЛК із обов'язковим оглядом лікаря-психіатра (з метою врахування стану здоров'я під час прийняття постанови ВЛК). Направлення на ВЛК видає лікуючий лікар (під час перебування на лікуванні) або військова частина.

Якщо у вас є захворювання, поранення, травми, каліцтва, які ви отримали під час перебування в полоні, військова частина визначає їх як отримані під час захисту Батьківщини, з урахуванням того факту, що полон — продовження виконання бойового розпорядження (за відсутності факту добровільної здачі в полон).

Для цього при проходженні ВЛК надайте довідку про обставини травми (довідка 5) для прив'язки поранення (травми, каліцтва) до захисту Батьківщини, а в разі захворювання — свідоцтво про хворобу, довідку 55 про перебування у полоні, довідку про безпосередню участь (форма 6) та медичні документи.

Під час проходження ВЛК та в разі наявності поранень, травм, каліцтва важливо мати довідку про обставини травми (Довідка 5), а у разі захворювання — довідку 55 або виписку з Єдиного реєстру осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України

Перша ВЛК звільненим з полону для вирішення питання про потребу в тривалому стаціонарному лікуванні проводиться не пізніше ніж через 30 календарних днів з дати початку лікування.

Детальніше у Правовому навігаторі:
Військово-лікарська комісія

2.6. ЕКОПФО ТА ВСТАНОВЛЕННЯ ГРУПИ ІНВАЛІДНОСТІ

Для встановлення інвалідності або відсотку втрати працездатності вам потрібно подати пакет документів до експертної комісії оцінювання повсякденного функціонування особи (ЕКОПФО).

Направлення на ЕКОПФО можна отримати у лікуючого лікаря або голови ВЛК. Або ж через сімейного лікаря, однак цей спосіб рідше застосовується на практиці.

Якщо інвалідність військового настала у зв'язку з перебуванням в полоні, то експертною командою може бути зафіксовано, що захворювання або інші ушкодження здоров'я пов'язані із захистом Батьківщини.

За результатами оцінювання вам можуть встановити групу інвалідності або відсоток втрати працездатності. Зверніть увагу, що за обох сценаріїв ви можете отримати одноразову грошову допомогу (ОГД). Її розміри чітко визначені та мають прив'язку до прожиткового мінімуму для працездатних осіб станом на 1 січня поточного року.

Детальніше у Правовому навігаторі:
Встановлення групи інвалідності

Додатково: якщо військові мають статус особи з інвалідністю, його можна змінити та отримати статус особи з інвалідністю внаслідок війни. Для цього потрібно звернутися до ЦНАП або оформити самостійно через вебпортал "Дія".

Детальніше у Правовому навігаторі:
Оформлення статусу особи з інвалідністю внаслідок війни

2.7. ОСНОВНІ ВИПЛАТИ

Після звільнення з полону ви маєте право на такі виплати:

- **грошове забезпечення (ГЗ)** – щонайменше на 50% від нього, якщо ваші рідні оформили цю виплату на себе;
- **одноразова виплата** від Міністерства з відновлення, інфраструктури та транспорту України у розмірі 100 тис. грн за перебування у полоні;
- **виплата від Міністерства з відновлення, інфраструктури та транспорту України** у розмірі 100 тис. грн за кожен рік перебування у полоні (якщо вона не була здійснена вашим рідним);
- **додаткова винагорода (100 тис. грн/ міс)** за час перебування на стаціонарному лікуванні поранення, травми, контузії, каліцтва
- **додаткова винагорода (50 тис. грн/міс)** за час перебування на стаціонарному лікуванні захворювання
- **одноразова грошова допомога** (у разі встановлення інвалідності або відсотка втрати працездатності);
- **матеріальна допомога** для вирішення соціально-побутових питань (під час лікування);
- **відшкодування витрат** на професійну правничу допомогу;
- **регіональні програми підтримки.**

2.8. ВИПЛАТА ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Під час вашого перебування у полоні за вами зберігається виплата ГЗ у розмірі посадового окладу за останнім місцем служби, окладу за військовим званням, надбавки за вислугу років, інших щомісячних додаткових видів ГЗ постійного характеру. А також інші види ГЗ з урахуванням зміни вислуги років та норм грошового забезпечення, додаткова винагорода в розмірі до 100 тис. грн (пропорційно участі у бойових діях).

Якщо ви складали особисте розпорядження на виплату членам сім'ї вашого грошового забезпечення, то ГЗ за період вашого перебування у полоні виплачувалося людям, яких ви зазначили в цьому документі.

З лютого 2025 року набули чинності зміни до законодавства, за якими передбачено: якщо ви розпорядження не складали, то рідним виплачується не більше 50% ГЗ, а інші 50% забезпечення зберігалося на рахунку. До лютого 2025 року все грошове забезпечення виплачувалося рідним.

Цю суму мають виплатити вам після повернення з полону. Для цього потрібно спочатку відновити доступ до банківського рахунку, а потім повідомити про це свою військову частину, подавши рапорт.

Відновити доступ до своєї банківської картки можна в найближчому відділенні або ж за допомогою мобільних груп банку (за наявності), які приїжджають в медичні заклади. Потрібно лише надати паспорт та ідентифікаційний код.

Якщо у вас немає рідних, то все грошове забезпечення зберігається на рахунку до вашого повернення.

Детальніше про виплати

2.9. ДОДАТКОВА ВИНАГОРОДА У ЗВ'ЯЗКУ З ПОРАНЕННЯМ

Додаткова винагорода у зв'язку з пораненням виплачується в розмірі 100 тис. грн на місяць.

Як отримати цю виплату?

1. Визначте, чи перебуваєте ви:

- на стаціонарному лікуванні / реабілітації після поранення (контузії, травми, каліцтва), яке пов'язане із захистом Батьківщини.

або

- у відпустці для лікування після тяжкого поранення за висновком ВЛК.

2. Якщо так, то ви маєте право на цю виплату. Для цього зверніться до командування з рапортом про виплату додаткової винагороди. До рапорту додайте довідку про обставини травми та документи, які підтверджують стаціонарне лікування/ перебування у відпустці для лікування (висновок ВЛК).

3. На підставі наказу командира щомісячно отримуйте виплату додаткової винагороди протягом лікування на стаціонарі чи перебування у відпустці після тяжкого поранення.

Важливо! Отримувати 100 тис. грн/міс можна як на стаціонарному лікуванні, так і під час реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я в стаціонарних умовах

Детальніше у Правовому навігаторі:
Додаткова винагорода у зв'язку з пораненням 100 000 грн

2.10. ДОДАТКОВА ВИНАГОРОДА У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗАХВОРЮВАННЯМ

Додаткова винагорода у зв'язку із захворюванням виплачується в розмірі 50 тис. грн на місяць.

Право на неї мають військовослужбовці, які одразу після звільнення з полону перебувають на стаціонарному лікуванні/реабілітації понад 30 календарних днів у зв'язку із захворюванням.

ВЛК щодо потреби в тривалому стаціонарному лікуванні здійснюється не пізніше ніж за 30 календарних днів від дати початку лікування.

Висновок (постанова) ВЛК про потребу в тривалому стаціонарному лікуванні є підставою для збереження грошового і матеріального забезпечення та виплати додаткової винагороди на термін, зазначений у такому висновку, але не більше ніж на 12 місяців.

Якщо після звільнення з полону військовому оголошено підозру у вчиненні злочинів проти основ національної безпеки України та/або військових кримінальних правопорушень, виплату додаткової винагороди припиняють. Її поновлюють, якщо підозру скасовано, справу закрито або суд визнав підозру незаконною. Якщо суд визнав військового винним, виплата не здійснюється.

2.11. ВИПЛАТИ ВІД ВІД МІНІСТЕРСТВА З ВІДНОВЛЕННЯ, ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

1. Після звільнення з полону ви можете претендувати на одноразову державну грошову допомогу у розмірі 100 тис. грн від Міністерства розвитку громад та територій України.

Алгоритм подачі документів

2. Члени сім'ї можуть отримати щорічну державну грошову допомогу в розмірі 100 тис. грн за кожен рік перебування в полоні їхньої близької людини. Якщо рідні її не отримували, після звільнення з полону ви можете на неї претендувати.

Алгоритм подачі документів

2.12. ІНШІ ВИПЛАТИ ТА ВІДШКОДУВАННЯ

Якщо ви або ваші рідні користуєтесь професійною правничою допомогою для захисту своїх прав і законних інтересів у зв'язку з діями держави-агресора, її органів, підрозділів, формувань, інших утворень, наприклад, допомогою адвоката під час судового провадження в рф, ви можете **отримати відшкодування цих витрат.** Воно здійснюється один раз за рік, у якому ви отримували цю допомогу. Перелік необхідних документів:

- заява для відшкодування витрат.
  Шаблон заяви
- копія документа, який підтверджує особу громадянина України;
- копії документів, які підтверджують, що заявник є членом сім'ї особи, стосовно якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, зокрема копії свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану (у разі подання заяви членом сім'ї військового);
- відомості або документи, що підтверджують факт виконання окремих дій з надання професійної правничої допомоги в інтересах особи, щодо якої встановлено факт полону у зв'язку з діями держави-агресора, її органів, підрозділів, формувань, інших утворень;
- відомості, які підтверджують витрати для отримання професійної правничої допомоги;
- довідка з реквізитами особового рахунку, відкритого в банку.

Ці документи потрібно надіслати до Міністерства з відновлення, інфраструктури та транспорту України

в паперовій версії – за адресою 01135 м. Київ, проспект Берестейський, буд. 14; в електронній – на пошту post@mindev.gov.ua

Невідкладна грошова виплата особам, постраждалим від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України призначається в розмірі 3 тис. євро. Для отримання цієї допомоги потрібно:

- подати заяву для отримання статусу на розгляд Комісії з розгляду питань, пов'язаних з визнанням особи постраждалою від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України на адресу електронної пошти Мінсоцполітики

  crsv.commission@mlsp.gov.ua

- Зразок заяви — у Порядку розгляду питань, пов'язаних з визнанням осіб постраждалими від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України

- до заяви додати:

  — копія документа, що посвідчує особу (паспорт);

  — документи і матеріали або їх копії, що можуть підтвердити обставини та факти, які свідчать про те, що особа є постраждалою (зокрема довідки, медичні довідки, витяги з журналів обліку) (за наявності);

  — інформована згода постраждалої особи/її законного представника (у разі, коли постраждалою особою є дитина чи обмежено дієздатна або недієздатна особа) ;

  — довідка з реквізитами рахунка, відкритого в банку на ім'я одержувача невідкладної грошової виплати або його законного представника.

Невідкладна грошова виплата здійснюється із спеціального реєстраційного рахунка, відкритого Мінсоцполітики в Казначействі, у порядку черговості до дати прийняття відповідного рішення та з урахуванням черговості надходження заяви.

Для здійснення невідкладної грошової виплати Комісія подає до Мінсоцполітики витяг з протоколу рішення Комісії та довідку з реквізитами особового рахунка, відкритого в банку на ім'я постраждалої особи або її законного представника.

2.13. РІШЕННЯ ЩОДО ЗВІЛЬНЕННЯ ЗІ СЛУЖБИ

Після звільнення з полону та проходження лікування, а також реінтеграційних заходів ви повертаєтесь в стрій до свого підрозділу. Крім цього, ви маєте право отримати додаткову відпустку на 90 днів. Цю відпустку не можна поділити на частини, а відкликати вас із неї можуть виключно за вашою згодою.

Використання такої відпустки не позбавляє права на звільнення зі служби за фактом перебування в полоні.

Далі ви маєте вирішити, чи продовжуватимете військову службу.

— Якщо ви залишаєтеся на службі, то після повернення з відпустки продовжуєте її проходити

— Якщо ви не хочете продовжувати службу, то маєте право на звільнення за підставою перебування у полоні.

Для звільнення зі служби вам необхідно отримати офіційний документ з підписом уповноваженої особи від Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими, у якому мають бути зазначені дані про термін вашого перебування в полоні та ваше звільнення.

Це також може бути один із таких документів:

— Довідка 55

— Копія рішення Комісії з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України

— Довідка (лист-підтвердження) державного підприємства «Український національний центр розбудови миру» про встановлення факту перебування та звільнення особи з полону

— Документи, видані військовою частиною (довідки, витяги з наказів тощо) про встановлення факту перебування та звільнення особи з полону.

— Документ від Об'єднаного центру з координації пошуку та звільнення військовополонених, незаконно позбавлених волі осіб внаслідок агресії проти України, який функціонує при Службі безпеки України, що підтверджує факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України (перебування та звільнення (інтернування) особи з полону)

Подайте рапорт на ім'я командира частини та додайте до нього необхідні документи. Перевірте, на які виплати у зв'язку зі звільненням ви маєте право, та подайте рапорти для їхнього отримання.

Детальніше у Правовому навігаторі:
Види грошових виплат

Розділ 3. Фіксація воєнних злочинів

Під час вашого відновлення паралельно тривають процесуальні дії в рамках кримінального провадження. Вас можуть викликати на допити та спілкування з представниками правоохоронних органів – зі слідчими, прокурорами, працівниками СБУ, ГУР, Офісу Генерального прокурора.

Важливо! Кримінальні провадження щодо зниклих безвісти, які потім підтверджуються в полоні, відкриваються слідчими підрозділами Національної поліції України. Відповідно, саме їх звільнений має повідомити про своє повернення. Якщо справа перекваліфікована на полон, то це вже сфера діяльності СБУ.

Зараз поширеною є практика, коли після звільнення з полону військовим видають опитувальники, в яких потрібно заповнити інформацію про стан здоров'я, умови в полоні, застосування фізичного/психологічного насильства, дані щодо інших полонених тощо.

- **Щодо вашої ролі у кримінальному провадженні** – ви можете виступати свідком або потерпілим. Статус потерпілого надається тоді, коли є інформація про те, що до вас було застосовано нелюдське поводження, катування, сексуальне насильство тощо.
- **Спробуйте якомога детальніше описати всі деталі** вашого перебування в полоні — від моменту потрапляння й до вашого звільнення. Слідчі СБУ самостійно визначать, чи будь-що з описаного вами вказує на ймовірне вчинення щодо вас злочинів.

Допит проводиться зазвичай ще в медичному закладі, якщо лікар дасть дозвіл, зважаючи на стан вашого здоров'я. Здебільшого допит проводить СБУ, однак це також може бути й прокуратура. Перед початком допиту вас повинні повідомити про його мету та номер кримінального провадження, а також про вашу роль. Вам мають детально роз'яснити ваші права та обов'язки під час допиту та в межах кримінального провадження в цілому. Якщо не впевнені, що зрозуміли все правильно, – уточнюйте та просіть детальніших пояснень.

Наголошуємо, що ви маєте право зупинити допит у будь-який момент.

Під час допиту вас можуть запитувати про можливість вести відеозапис (його відсутність може потягнути за собою додаткові допити).

Зазначаємо, що згода на відеозапис не тягне за собою ризиків та допоможе спростити цей процес. А медіа та сторонні люди не матимуть доступу до цих матеріалів.

Радимо одразу на першому допиті обмінятися контактами зі слідчим або прокурором. Якщо після допиту ви згадали якусь інформацію або уточнення, – повідомте їх про це.

Важливо розуміти, що кримінальне провадження не буде швидким. Ці процеси можуть тягнутися тривалий час через високу складність доведення обставин та збирання доказів, тож варто набратися терпіння.

Найважливіший допит, який буде проводитись за вашої участі, – це допит працівниками СБУ.

Мета такого допиту:

- фіксація воєнного злочину – визначити зміст та обставини правопорушення, вчиненого проти вашого життя, здоров'я та гідності;
- встановити винних осіб;
- з'ясувати інформацію та допомогти у кримінальних провадженнях щодо інших полонених (наприклад, якщо ви перебували разом з ними в одному місці несвободи).

Розділ 4.
Корисні контакти

4.1. БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА

Чат-бот «Принципу» – безплатні консультації юристів-волонтерів щодо питань, які пов'язані зі звільненням з полону чи пораненням (виплати, документи, ВЛК тощо). Для цього оберіть зареєструйтесь, напишіть своє запитання та очікуйте повідомлення від юриста.

wa.me/380998147336?text=/start

Юридична сотня – безплатна допомога для військових, ветеранів та членів їхніх сімей щодо питань проходження військової служби та соціального забезпечення ветеранів. Також спеціалізується на правовій допомозі полоненим

Номер гарячої лінії: 0800 308 100

Правовий навігатор для військових, ветеранів та їхніх сімей — створений, щоб військові, ветерани та їхні родини знали про свої права та можливості, зорієнтувалися в документах і змогли скористатися їхніми шаблонами

navigator.pryncyp.org

Мобільний застосунок

Google Play App Store

4.2. БЕЗОПЛАТНА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА

Лінії ГО «Блакитний птах» — допомога тим, хто пережив полон, незаконні затримання та тортури, а також їхнім родинам та членам сімей зниклих безвісти осіб.

З питань соціальної підтримки та медичної допомоги:

понеділок-п'ятниця з 10:00 до 19:00

+38 (095) 016 26 22 +38 (050) 509 40 49

Центр психічного здоров'я та реабілітації «Лісова поляна» — державний заклад управління МОЗ, який є першим в Україні медичним центром зі спеціалізацією на лікуванні психотравми, наслідків легкої черепно-мозкової травми (посткомоційного синдрому), а також допомозі особам, які пережили полон та тортури:

073-450-60-00;

онлайн-платформа безоплатної комплексної підтримки та супроводу людей, які пережили полон, постраждали від тортур, СНПК та членів їхніх родин:

vilnyystep.com.ua/#about

Veteran Hub — лінія підтримки для близьких військових та ветеранів.

щодня з 9:01 до 21:00; **067-348-28-68;**

ГО «Вільний вибір» — надають допомогу у подоланні психологічних труднощів військовим, ветеранам та їхнім родинам.

понеділок-п'ятниця з 9:00 до 19:00; **063-646-49-91.**

4.3. ДЕРЖАВНІ ОРГАНИ

Міністерство з відновлення, інфраструктури та транспорту України

(044) 351-48- 70; (044) 351-50-09; post@mindev.gov.ua

Національне інформаційне бюро

1648; (044) 287-81-65 (дзвінки з-за кордону);

info@nib.gov.ua

Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими

0 800 300 529; (044) 390 43 90 (дзвінки з-за кордону)

koord@gur.gov.ua